

Tilrettelegging for friluftsliv og naturmangfoldlova

GEIR GAARDER, KONSULENT MILJØFAGLIG UTREDNING

WEBSEMINAR FNF MØRE OG ROMSDAL, MOLDE 15.05.2024

Hva jeg skal snakke om?

1. Hvorfor bry seg om naturmangfoldet?
2. Naturmangfoldlova og friluftslivet
3. Utredningstips
4. Ferdsel og slitasje – friluftsliv er både positivt og negativt

Naturkrise!

- ▶ Vi står midt oppe i den 6. store artsutryddelsen på kloden!
- ▶ Problemet er ikke bare globalt, det er også nasjonalt. Og det er lokalt.
- ▶ Også friluftsliv kan være nedbygging.
- ▶ Friluftslivet kan forstyrre, det kan fragmentere, skade og slite ned naturen.

– De reelle ødeleggelsene av norsk natur er ukjent

Norsk natur forsvinner – bit for bit. Uten at vi har nok oversikt over ødeleggelsene, varsler flere eksperter.

Bjørn Asle Nord
Journalist

Katherine Duarte
@Duarte_sally
Researcher

Publisert 4. mai 2020 kl. 11:52
Oppdatert 4. mai 2020 kl.
20:58

NATUR FORSVINNER: Ekspertene mener det går en grense for hvor mange uttgrep vi kan ha i norsk natur.

FOTO: JØRN Ø. OLSEN – ROLF SØRENSEN / SAFFOTO

Kravene i naturmangfoldlova

1. «§ 7: Prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom».
2. §8 - kunnskapsgrunnlaget
3. §9 – føre-var-prinsippet
4. §10 – økosystemtilnærming og samlet belastning

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

1. Plankekjøring eller ekspertarbeid?
2. Eksisterende kunnskap eller nytt feltarbeid?
3. Er dere usikre: Ta ansvar, gjør en reell avveining, spør fagfolk
4. Eksisterende kunnskap: Naturbase, Artskart (samt rødlistelister, rapporter, lokale fagfolk mv.)
5. Feltarbeid: Mye kan gjøres enkelt, noe krever en del fagkompetanse, en sjelden gang må eksperter inn

§ 10 Samlet belastning og økosystemtilnærming

1. Denne er egentlig viktigst. Gir oss svaret på om forvaltningsmålene blir ivaretatt
2. Fokus på truet natur
3. Inkluder alle konsekvenser og både lokalt, regionalt og nasjonalt perspektiv
4. Rødlister vurderinger og naturindeks gir nasjonale svar, av og til også regionale og lokale svar

§ 9 Føre-var-prinsippet

1. Dette er en retningslinje for håndtering av usikkerhet
2. Fokus på truet natur
3. Usikkerhet stanser ikke beslutninger
4. Generell og hypotetisk usikkerhet er ikke relevante
5. Vesentlig skade=truet natur
6. Irreversibel skade=ødeleggelse av natur
7. Stor sannsynlighet=faktisk kunnskap
8. Ikke behov for sannsynlighetsovervekt
9. Det er tungt og vanskelig å behandle temaet nøytralt

Eksempel: Hundsvær/Tyskholmen i Ålesund

- Regulert som statlig friluftsområde
- Kystlynghei som beites
- Naturbeitemark
- Alt får stor naturverdi
- Flere rødlistearter

Hva betyr det at kystlynghei er utvalgt naturtype?

Forskrifta viser til naturmangfoldlova §53-56

- Kommunen behandler meldeplikta
- Forringelse skal unngås og **saerskilte hensyn** skal tas:
- «Slik at forringelse av naturtypens utbredelse og forekomstenes økologiske tilstand unngås»
- Konsekvensene skal alltid belyses
- Tillatelser til tiltak kan påklages, og miljømyndighetene har uttalerett
- Kommunen skal rapportere om forekomster til staten

Ferdseil og slitasje – negativt eller positivt?

- Økt tilrettelegging gir mer forstyrrelse, særlig for pattedyr og fugl (Jordal & Lorentzen 2023, Øian mfl. 2015, Hagen mfl. 2019)
- Skill mellom stopp-punkter og transportstrekninger. Effektene er ulike.
- Løse hunder kan være særlig skadelige.
- Men, svært mange arter lever i sand og lav vegetasjon, og kan overleve/foretrekker noe tråkk og forstyrrelse
- Særlig i gjengroende landskap med opphørt husdyrbeite kan derfor friluftslivet spille en viktig, positiv rolle.
- Dette gjelder både insekter, moser, sopp og planter. Og det er relevant fra lavland til høyt fjell.

Takk for meg!

